12/10/2026

Nordic Ecolabelling

Høringssvar vedrørende forslag til kriterier for Svanemærkede trykkerier og tryksager – version 7

Til Nordic Ecolabelling

GRAKOM - Kommunikationsindustrien

GRAKOM er erhvervsorganisation for virksomheder i kommunikationsindustrien, herunder en stor del af de danske grafiske virksomheder.

GRAKOMs ESG-afdeling rådgiver og bistår virksomhederne med blandt andet Svanemærket, miljøledelse, klimaregnskaber og øvrige miljø- og ESG-krav. Afdelingen udarbejder svaneregnskaber for en række virksomheder og har derfor konkret erfaring med, hvordan kriterierne, dokumentationskravene og portalen fungerer i praksis. GRAKOMs bemærkninger bygger således både på branchekendskab og på det praktiske arbejde med virksomhedernes miljømærkning

Introduktion

GRAKOM takker for muligheden for at afgive høringssvar til udkastet til kriterier for Svanemærkede trykkerier og tryksager, version 7. GRAKOM støtter ambitionen om at styrke ordningens miljømæssige effekt og troværdighed. Det er samtidig afgørende, at kriterierne bygger på et aktuelt og dokumenteret datagrundlag, kan administreres i praksis og tager højde for både små og store virksomheders forskellige produktionsvilkår.

Sammenfatning og overordnede anbefalinger

- Krav og pointgrænser bør dokumenteres med nyere og repræsentative data fra branchens faktiske produktion.
- Opgørelsesmetoder bør så vidt muligt baseres på fysiske mængder frem for økonomisk omsætning.
- Kriterierne bør indrettes, så mindre virksomheder ikke stilles uforholdsmæssigt vanskeligt som følge af et lavere substratforbrug.
- Nye krav til storformat, ”rigid substrates", tekstiler, træplader og kemi bør først skærpes, når nødvendige leverandørdata og egnede alternativer er reelt tilgængelige.
- Pointsystemet bør afspejle de væsentligste miljøpåvirkninger fra produktionen og ikke give uforholdsmæssig vægt til perifere aktiviteter.

- Portalen bør understøtte udtræk, import, automatisk summering og opslag af godkendt kemi.

Datagrundlag og digital administration

Det fremgår ikke tilstrækkeligt tydeligt, hvilket datagrundlag ændringerne i version 7 bygger på. De seneste års regnskaber har ikke krævet alle relevante oplysninger, og der er heller ikke konsekvent foretaget beregning af, om pointkravet var opfyldt. Samtidig anvendes ældre referencer, blandt andet om papirspild og genanvendelse af storformatsubstrater. GRAKOM anbefaler derfor, at Nordic Ecolabelling offentliggør beregningsgrundlag, datakilder, årstal, stikprøvestørrelser og følsomhedsanalyser for de foreslåede grænser. Portalen bør desuden kunne eksportere og importere Excel-data, foretage automatiske summeringer og give alle licensansøgere adgang til opslag af godkendt kemi, eksempelvis via en kopi af det indsendte regnskab og en særskilt søgefunktion.

Materialer og substrater

O1 og P1 – papiromsætning og storformat. En omsætningsbaseret afgrænsning er uhensigtsmæssig, fordi storformatprodukter typisk har en højere salgspris end papirprodukter, og fordi omkostninger og omsætning vanskeligt kan fordeles mellem produktionsafdelinger. GRAKOM anbefaler en vægtbaseret opgørelse. Grænsen på 90 % for ét point bør genvurderes og eventuelt alene omfatte rigid substrates, idet produktionssammensætningen ændrer sig hurtigt fra papir mod storformat.

O5 – PVC-substrater. GRAKOM anerkender ønsket om substitution, men flere alternativer er endnu ikke teknisk modne og kan medføre støv, ekstra rengøring, produktionsproblemer og reklamationer. Kravets 15 %-grænse bør derfor fastholdes i en overgangsperiode på yderligere nogle år og først skærpes, når alternativer med dokumenteret funktionalitet og tilgængelighed findes på markedet. Det bør samtidig indgå i vurderingen, at PVC-andelen automatisk kan stige, når papirforbruget falder.

O6 og P2 – kontrolleret og miljømærket papir. En forhøjelse fra 60 til 70 % og pointgrænser på 75 og 80 % kan ikke vurderes uafhængigt af markedets faldende udbud af kontrollerede kvaliteter og producenternes omkostninger ved godkendelse og test. Kravene bør ikke strammes, før godkendelsesprocessen er gjort mere økonomisk tilgængelig. EU Ecolabel-papir bør vægte mindst på linje med kontrolleret papir og bør overvejes ligestillet med Svanemærket papir, da EU Ecolabel er et officielt miljømærke med bred europæisk udbredelse.

O7 og P3 – rigid substrates. Kriteriernes definitioner, dokumentationskrav og beregningsmetoder bør præciseres, så virksomheder og leverandører kan fortolke dem ens. Nordic Ecolabelling bør dokumentere, at leverandører faktisk kan levere de nødvendige oplysninger, og at grænserne på 40 % samt 45–50 % er realistiske. Konstruktionen omkring minimum 5 % rigid substrates bør samtidig gennemgås for utilsigtede incitamenter og muligheder for strategiske indkøb uden reel miljøeffekt. Det bør desuden afklares udtrykkeligt, om karton og pap kan medregnes.

O8 og O9 – tekstiler og træbaserede plader. Kravet om 50 % miljømærkede tekstiler bør underbygges med en opdateret markedsanalyse, herunder tilgængeligheden af OEKO-TEX 100-certificerede produkter. For både tekstiler og træplader bør det på forhånd dokumenteres, at leverandørerne kan levere de oplysninger, der kræves til beregning og kontrol. For træbaserede plader bør Svanemærket, FSC og PEFC håndteres på en måde, der afspejler det faktiske markedsudbud.

Kemikalier og storformatproduktion

O11 – kemikalier. Krav om kostbare test medfører, at flere producenter fravælger at få farver og især lakker godkendt. GRAKOM anbefaler en generisk eller familie-baseret godkendelsesmodel, hvor en repræsentativ formulering kan dække en serie produkter med samme grundlæggende opbygning. Storformatfarver, herunder HP Latex, anvendes i lukkede digitale systemer og skal kunne hæfte på meget forskellige substrater. Kriterierne bør derfor tage højde for teknologien og undgå krav, der reelt tvinger virksomheder til at udskifte funktionsdygtige maskiner eller opdele virksomheden i flere juridiske enheder. Sådanne løsninger er både administrativt belastende og miljømæssigt tvivlsomme set i et livscyklusperspektiv. Det skal desuden nævnes at Epson i Japan måske trækker deres godkendelse af blæk til svanen, som vil betyde at flere trykkerier får problemer.

Energi, affald og papirspild

O13 og P4 – energi. De foreslåede tærskelværdier favoriserer store virksomheder, fordi et højt samlet energiforbrug kan fordeles på et stort substratforbrug. Mindre virksomheder og produktion i ældre lokaler har et relativt større baseload, som ikke kan reduceres proportionalt, når produktionen falder. GRAKOM anbefaler en særskilt model eller bagatelgrænse for virksomheder med eksempelvis under 50 ton substrat om året. Det bør også undersøges, om energiforbrug til produkter, der ikke kan Svanemærkes, kan holdes uden for beregningen efter en dokumenterbar fordelingsnøgle. Muligheden for to point ved 15 % under tærsklen bør genberegnes, så den ikke systematisk favoriserer de største virksomheder.

O15, P6 og P7 – affald og spild. Det bør præciseres, om kravet om ”minimization” indebærer registrering af mængder for samtlige affaldsfraktioner, eller om en affaldsplan fortsat er tilstrækkelig. Grænserne for papirspild bør opdateres, fordi mindre oplag, maskinindstilling og standardiserede papirformater giver en højere relativ spildprocent, selv om mindre oplag samlet kan være miljømæssigt fordelagtige. Det bør desuden beskrives, hvordan spild fra efterbehandling medregnes. Grænsen på 15 kg usorteret affald pr. ton substrat forekommer urealistisk for hovedparten af virksomhederne og bør genberegnes på baggrund af nyere data, herunder udviklingen i storformatproduktion.

Pointsystem, mærkning og ledelseskrav

P8, P9 og O20 – pointfordeling. Pointsystemet bør dokumenteres tydeligt med henvisning til de konkrete LCA-resultater, som vægtningen bygger på. GRAKOM kan ikke genfinde den henviste ”LCA findings in section 3”. Point for miljømærkede serviceydelser, rigid substrates og brug af Svanemærket på tryksager bør stå i rimeligt forhold til områdernes reelle bidrag til trykkeriets samlede miljøbelastning. Et krav om 20 % Svanemærkede produkter vurderes som urealistisk for mange virksomheder; erfaringerne viser, at selv 5 % kan være vanskeligt. Beregningseksemplet med 150 ordrer om året er ikke repræsentativt for virksomheder med flere tusinde årlige ordrer.

O16–O19 – strategi, klager, sporbarhed og årlig opfølgning. Kravene bør kunne opfyldes proportionalt og enkelt af virksomheder uden formaliserede ledelsessystemer. Minimumskravet til strategi og miljømål skal beskrives konkret. For kundeklager bør en enkel, dokumenteret registrering, eksempelvis i en dedikeret digital mappe, kunne accepteres. Sporbarhed bør kunne dokumenteres via virksomhedens ordrestyring uden krav om sporing til den enkelte palle, tromle eller beholder. Ved den årlige opfølgning bør det fortsat dokumenteres, at det krævede antal point er opnået, så mærkets troværdighed fastholdes.

Emballage, afgrænsning og baggrundsdokumentation

O23 – emballage. Det bør være muligt at mærke primær emballage, når det klart fremgår, at mærket vedrører emballagen og ikke det emballerede produkt. En særskilt logovariant eller ledsagende tekst kan forebygge vildledning, og en tilsvarende afgrænsning kendes fra FSC. Udkastet bør samtidig præcisere, hvordan produktionslinjer opdeles, og om energi, kemi og affald fordeles efter substratmængder. Formuleringen ”If packaging is printed …” på side 22 bør forklares, ligesom forskellen mellem emballage og roll-up-løsningen på side 52–53 bør begrundes konsekvent.

Afsnit 7.2, afsnit 8 og appendix 1. Data i MECO-analysen bør opdateres, og det bør forklares, hvordan de konkret har påvirket kriterieudviklingen. Afsnittet om fremtidige kriterier synes i vidt omfang videreført fra version 6, selv om emballage fortsat kun behandles begrænset. Appendix 1 bør gennemgås for at sikre, at indhold fra version 6 ikke er videreført uden en aktuel faglig vurdering.

Afslutning

GRAKOM anbefaler samlet, at Nordic Ecolabelling genbesøger datagrundlaget, gennemfører konsekvensberegninger for forskellige virksomhedsstørrelser og produktionsprofiler samt tester dokumentationskravene hos relevante leverandører, før kriterierne færdiggøres. GRAKOM bidrager gerne med branchedata og dialog om praktisk gennemførlige løsninger, der både styrker miljøeffekten og sikrer ordningens fortsatte relevans for den grafiske branche.

Venlig hilsen

Jan Stormer
ESG-rådgiver

Mark Williams
Chef for ESG og bæredygtig udvikling